

Riktlinje för inhämtande av samtycke till sammanhållen journalföring

Upprättad 2014-01-01

Revid 2017-08-15

Bakgrund

Patientdatalagen (SFS 2008:355) skapar förutsättningar för en ökad patientsäkerhet och patientnytta, garantier för skydd av den enskildes integritet och förbättrade möjligheter till uppföljning. Lagens syfte är att informationshantering inom hälso- och sjukvård ska vara organiserad så att den tillgodoser patientsäkerhet och god kvalitet samt främjar kostnadseffektivitet.

Med patientdatalagen skapas en möjlighet för sammanhållen journalföring "ett elektroniskt system som gör det möjligt för en vårdgivare att ge eller få direktåtkomst till personuppgifter hos en annan vårdgivare". Syftet är att få en samlad information av patientens vårdbehov för att kunna ge god och säker vård. Vårdokumentation finns tillgänglig i sammanhållen journalföring, under förutsättning att patienten erhållit information om vad den sammanhållna journalföringen innebär och inte motsatt sig tillgängliggörandet.

För att hälso- och sjukvårdspersonal hos en vårdgivare ska få ta del av uppgifter som en annan vårdgivare gjort tillgängliga i den sammanhållna journalföringen krävs att:

- uppgifterna rör en patient som det finns en aktuell patientrelation med, dvs. när personal ansvarar för ett vårdåtagande eller planerar, utför eller följer vården. En vårdrelation kan pågå under en längre tid även om det sker avbrott vid ex. sjukhusvistelse eller växelvård,
- uppgifterna kan antas ha betydelse för att förebygga, utreda eller behandla sjukdomar och skador hos patienten och
- patienten samtycker till det.

Information om sammanhållen journalföring till patienten

Patienten ska få information om att legitimerad personal har möjlighet att inhämta vårdokumentation via sammanhållen journalföring.

Inhämta samtycke

1. Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal informerar patienten om sammanhållen journalföring och tillfrågar patienten om samtycke.
2. Patientens ställningstagande (samtycke eller ej samtycke) dokumenteras i patientjournalen. Inom hemsjukvård och korttidsvård ska tidsbegränsningen för samtycket sättas till förväntad vårdtid. För övrig verksamhet är samtycket tidsbegränsat till högst fem år.

Samtycket gäller för övrig legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom samma vårdenhet såvida inte patienten explicit uttrycker att samtycket är individuellt, dvs. riktat bara för en unik vårdperson inom vårdenheten. I sådana fall dokumenteras denna begränsning enligt lokal rutin. När vårdrelationen avslutas, upphör samtycket att gälla. Patienten har rätt att när som helst återta samtycket.

Inhämta samtycke för barn

Barn under 15 år bedöms efter mognadsgrad. Om legitimerad personal bedömer ett barn, under 15 år, moget att ha förmåga att förstå informationen och ta ställning i frågan gäller givetvis barnets ställningstagande som beslut av samtycke. För barn som inte bedöms moget att ta ställning gäller att samtycke erhållits om vårdrelation föreligger och barnet har behov av vård. Barn över 15 år hanteras som vuxna. Föräldrar eller närstående har ingen rätt att ge eller motsäga sig samtycke för sitt barn.

Inhämta samtycke för varaktigt beslutsförmögna vuxna¹

Utgångspunkten är respekt för den enskildes rätt till självbestämmande och integritet. Att vara beslutsförmögen behöver inte vara ett statiskt tillstånd och även om patienten har nedsatt beslutsförmåga i vissa avseende måste en bedömning utföras om förmågan att ta ställning till just personuppgiftsbehandling. Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, som ska ta ställning till och utföra vård och behandling, ska utföra en individuell bedömning av patientens förmåga att förstå information och kunna ta ställning till personuppgiftsbehandling. Informationen ska anpassas och patientens inställning ska efterfrågas så långt det är möjligt.

Den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonalen kan ta hjälp av annan information exempelvis samtal med närstående, god man, förvaltare etc. för att efterhöra vad som är känt om den enskildes inställning. De har ingen formell rätt att besluta i den enskildes ställe men informationen som inhämtas kan vara vägledande. Den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonalen ska göra en professionell bedömning av vad som är bäst för patienten i frågor som rör vård, behandling och informationshantering och agera utifrån vad som är känt om den enskildes inställning. Om det finns omständigheter som pekar på att den enskilde hade motsatt sig samtycke till sammanhållen journalföring ska direktåtkomst inte vara tillåtet. Bedömningen dokumenteras i patientjournalen.

Exempel på frastext:

Patienten bedöms varaktigt beslutsförmögen. God patientkännedom samt annan kunskap ger underlag för ställningstagande att inhämta information i sammanhållen journalföring.

*Patienten bedöms varaktigt beslutsförmögen. God patientkännedom samt annan kunskap ger underlag för ställningstagande att **inte** inhämta information i sammanhållen journalföring.*

Nödåtkomst

Om samtycke inte kan inhämtas får direktåtkomst i sammanhållen journalföring endast ske om nödsituation föreligger och vårdgivaren bedömer att patientjournal från annan vårdgivare kan antas ha betydelse för patientens liv och hälsa. Nödåtkomst kan endast användas för en specifik nödsituation och skall dokumenteras i patientjournalen.

¹ Inhämta samtycke för varaktigt beslutsförmögna är baserade på SOU 2013:45.